

Investigating Teachers' Views On Competences In Curriculum: A Qualitative Analysis

Seyit Bilal GÜNEŞ, Dicle University, 0000-0003-0694-0936

Faysal ÖZDAŞ, Mardin Artuklu University, 0000-0002-2261-9504

Abstract

This study aims to investigate the views of secondary school teachers on the acquisition of key competencies in the curriculum. The case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The data of the research was collected through a semi-structured interview form. The data obtained were analyzed with content analysis. The maximum variation sampling method, one of the purposive sampling methods, was used in the research. The study group of the research consisted of 30 secondary school teachers. According to the results of the research, it was revealed that teachers gave examples from daily life, benefited from technological tools and materials, and used visual and auditory materials in the activities they carried out in order to acquire competencies. In these activities, it has been observed that there are difficulties arising from the students, from the system, and also from the family and the environment. Teachers expressed that they perceived the units and activities in the textbooks insufficient for the acquisition of competencies. They stated that the continuity of the acquisition of competencies can be possible by moving away from the rote-learning-based education system, ensuring school-parent-student cooperation, and updating the curriculum. They have suggested to their colleagues that activity-based studies should be carried out in order to acquire competencies, cooperation between teachers should be ensured, and acquisitions should be associated with daily life.

Keywords: Curriculum, Key competences, Teacher views

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 25, No 1, 2024
pp. 341-364
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1233224

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
12.01.2023

[Accepted](#)
02.05.2023

Suggested Citation

Güneş, S. B. & Özdaş, F. (2024). Investigating teachers' views on competences in curriculum: a qualitative analysis, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(1), 341-364. DOI: 10.17679/inuefd.1233224

This research was presented as an oral presentation at the International Interdisciplinary Symposium held at Dicle University on 17-18 November 2022.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Education systems are becoming more and more important day by day in the context of the construction of the future of societies, due to the fact that the curriculum, which guides in all areas of life, both inside and outside of the school, contains this awareness and power to carry out, develop and change the masses by the whole of knowledge, skills, competences and values (Güneş, 2022). This is possible by combining factors such as students, teachers, family, school, social environment, media, and all these components together to make sense and to achieve the highest efficiency from the targeted situation by the curriculum (Özdaş, 2019). In addition to these, in order to keep up with global changes, many new concepts were included in the curriculum, which was revised by the Ministry of National Education in 2018, in accordance with international education standards. One of these innovations in the new curriculum is the concept of “competence” (Mesleki Yeterlilikler Kurumu [MYK / Vocational Qualifications Authority], 2015). Competencies, defined as the combination of knowledge, skills, and attitudes, are a fundamental basis for language skills, literacy, mathematics, information and communication technologies learning, and learning to learn supports all learning activities (Figel, 2007). Including key competences in the course contents and organizing learning activities related to this, will both enable children to acquire them and make their lives easier (Yüksel & Taneri, 2020).

Purpose

Investigating the eight key competencies included in the renewed curriculum in 2018, revealing the views of secondary school teachers on the acquisition of competencies, and describing the emerging situations on the subject are considered important in terms of seeing the problems in the field and producing solutions to them. The results that will emerge and the suggestions to be produced are thought to be useful in the research that will provide information to the stakeholders and authorities of education about the acquisition of competencies in secondary schools in the context of taking various improvement steps. Based on these objectives, it is aimed to investigate the views of secondary school teachers regarding the acquisition of eight key competencies in secondary school curriculum. In accordance with the aim of the study, answers to the following sub-problems were sought:

1. What kind of activities do teachers do in or out of the classroom to acquire the competencies included in the curriculum?
2. What kind of difficulties do teachers face in order to acquire competencies?
3. What are the views of the teachers about the units and activities in the textbooks in order to acquire competencies?
4. What are the views of teachers to ensure the continuity of the acquisition of competencies?
5. What are the suggestions for teachers to acquire competencies?

Method

The case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study. A qualitative case study is the research design carried out by the researcher, a real life, a current situation, or a situation limited in a certain time, by collecting detailed and in-depth information, describing situations, or defining situation themes (Creswell, 2020). The data of the research was collected through a semi-structured interview form. The data obtained were analyzed with content analysis. The maximum variation sampling method, one of the purposive sampling methods, was used in the research. The study group of the research consisted of 30 secondary school teachers.

Findings

According to the findings of the research, it was revealed that teachers gave examples from daily life, benefited from technological tools and materials, and used visual and auditory materials among the activities they carried out in order to acquire competencies. In these activities, it has been observed that there are difficulties arising from the students, from the system, and also from the family and the environment. Teachers expressed that they found the units and activities in the textbooks insufficient for the acquisition of competencies. They stated that the continuity of the acquisition of competencies can be possible by moving away from the rote-learning-based education system, ensuring school-parent-student cooperation, and updating the curriculum. They have suggested to their colleagues that activity-based studies should be carried out in order to acquire competencies, cooperation between teachers should be ensured, and acquisitions should be associated with daily life.

Discussion & Conclusion

In conclusion, secondary school teachers have carried out many different educational activities in order to acquire the competencies in the curriculum. It can be said that these activities will contribute to both cognitive and affective development of students. It was considered important to give examples from daily life in to acquire competencies. It has been observed that teachers encounter various difficulties in these activities. It has been determined that the difficulties in acquiring competencies have a multifaceted structure arising from the students, the system, the parents, and the environment. When the views of the teachers are evaluated, it can be said that the activities in the textbooks to acquire competencies are inadequate and have a theoretical structure far from skill-based practices. In addition to these situations, it has been found that in order to ensure the continuity of the acquisition of competencies, it is necessary to bring the curriculum to a quality that can transform knowledge into a skill by the combination of systemic, individual, and program-based factors. It was concluded that teachers should be able to design a communicative and interactive learning environment based on active participation and cooperation in order to acquire competencies and internalize the learning outcomes by associating them with daily life.

Öğretim Programlarında Yer Alan Yetkinliklere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Analiz

Seyit Bilal GÜNEŞ, Dicle Üniversitesi, 0000-0003-0694-0936

Faysal ÖZDAŞ, Mardin Artuklu Üniversitesi, 0000-0002-2261-9504

Öz

Bu araştırmada, ortaokul öğretim programlarında yer alan anahtar yetkinliklerin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu farklı ortaokullarda görev yapan 30 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin yetkinliklerin kazandırılması adına yaptıkları çalışmalar arasında günlük yaşamdan örnekler verdikleri, teknolojik araç-gereçlerden yararlandıkları, görsel ve işitsel materyaller kullandıkları ortaya çıkmıştır. Yapılan bu çalışmalarda öğrenciden kaynaklı, sistemden kaynaklı ve aile ile çevreden kaynaklı sorunlar yaşandığı görülmüştür. Öğretmenler yetkinliklerin kazandırılması adına ders kitaplarındaki ünite ve etkinlikleri yetersiz bulduğunu bildirmiştir. Öğretmenler yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin en fazla ezbere dayalı sistemden uzaklaşılması, okul-veli-öğrenci işbirliğinin ve öğretim programlarının güncelliğinin sağlanması ile mümkün olabileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler meslektaşlarına yetkinliklerin kazandırılması için etkinlik temelli çalışmaların yapılması, öğretmenler arası işbirliğinin sağlanması ve kazanımların günlük yaşamla ilişkilendirilmesi gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, Anahtar yetkinlikler, Öğretmen görüşleri

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 25, Sayı 1, 2024
ss. 341-364
DOI
10.17679/inuefd.1233224

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
12.01.2023

Kabul Tarihi
02.05.2024

Önerilen Atıf

Güneş, S. B. & Özdaş, F. (2024). Öğretim programlarında yer alan yetkinliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi: nitel bir analiz, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 341-364. DOI: 10.17679/inuefd.1233224

Bu makale, 17-18 Kasım 2022 tarihlerinde Dicle Üniversitesinde gerçekleştirilen Uluslararası Disiplinlerarası Sempozyumu'nda sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Öğretim Programlarında Yer Alan Yetkinliklere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Analiz

1. Giriş

Eğitim sistemlerinin hedefi, bireyleri farklı niteliklerle donatarak yetiştirmektir. Bu hedefe ulaşmak için farklı öğretim ortamlarının bireylere sunulması, bireyleri zengin ve farklı becerilerle donatma çabası yer alması gerekmektedir (Erkek, Özdaş ve Çakmak, 2022). İçinde bulunduğumuz yüzyılda bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişimler bilginin hızla değişimine hatta 3-5 yıl gibi kısa bir sürede güncelliğini yitirmesine ortam hazırlamaktadır (Şahin, Akbaşlı ve Yanpar Yelken, 2010). Bilginin değişken olmasının yanı sıra bireylerin değişen ihtiyaçları açısından yeni bilgilerin öğrenilmesi gerekliliği, öğrenme etkinliğini kısa süreli bir eylem olmaktan çıkararak yaşam boyu süren bir eylem haline getirmektedir (Yalkın ve Işık, 2019). Bu doğrultuda, 21. yüzyılda hızla gelişen ve değişen iş ve eğitim dünyasında bilginin yanında, beceri yönünden alana hâkim, teknik yönden donanımlı ve işinde yetkin bireyler hedeflenmektedir (Güneş, 2022).

Son yıllardaki teknolojik, bilimsel ve finansal gelişimler ve değişimler öğrenenlerin sadece buldukları eğitim kurumlarında ve ortamlarında bilgi sahibi olmaları değil aynı zamanda edindikleri bu bilgileri toplumda üretken, problem çözebilen, takım halinde çalışabilen, girişimci, inovatif niteliklere sahip bireyler olmalarını sağlayacak olan becerileri de önemli ölçüde değiştirmiştir (Tezcan, 2020). Bilgi, beceri, yetkinlik ve değerler bütünü ile hem okul içinde hem de okul dışında yaşamın her alanında yol göstericisi olan öğretim programlarının sahip olduğu farkındalık ve aynı zamanda kitleleri yürütebilme, geliştirebilme ve değiştirebilme gücünü içinde barındırması nedeniyle toplumların geleceğinin inşası bağlamında her geçen gün daha da önemli hale gelmektedir (Güneş, 2022). Bunun gerçekleşebilmesinin yolu öğrenci, öğretmen, aile, okul, sosyal çevre, medya gibi faktörlerin bir araya gelmesi ile mümkün olabilir (Özdaş, 2019).

Öğrencilerin bulunduğu okulun sorumluluğu altında bilgi ve anlayış kazandığı, becerilerini geliştirdiği, tutumlarını ve değerlerini değiştirdiği resmi ve gayri resmi içerik ile süreç olan öğretim programları (Doll, 1996), bireylerin sosyal, politik, kültürel, ekonomik, bilimsel ve eğitsel parametrelerdeki bilgi ve yeterliliklerinin farkında olarak, insan gelişiminin farklı dönemlerinde yenilenen ve dinamik bir yapıya sahip olarak revize edilmeye ihtiyaç duyulmaktadır (Güneş, 2022). Nitekim ulusların çeşitli parametrelerde birbirlerinin deneyimlerinden yararlanmaları, eğitim alanında da karşılıklı etkileşimi ve değişimi zorunlu kılmaktadır (Özpolat, 2010). Milli Eğitim Bakanlığında (MEB) 2005 yılında başlayan ve günümüze kadar uzanan reform hareketleri öğretim programlarına da büyük yenilikler getirmiştir. Bireysel farklılıklar dikkate alınarak hazırlanan öğretim programları modern, bilimsel, eleştirel, inovatif düşünebilen, çözüm odaklı, kendine güvenen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Epçaçan ve Erzen, 2008). Küresel değişimlere ayak uydurabilmek için 2018 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uluslararası eğitim standartlarına uygun olarak revize edilen öğretim programlarına birçok yeni kavram dâhil edilmiştir. Bu yeniliklerden biri de bilgi ve becerilerin çalışma veya öğrenme ortamında bağımsız bir performans sergileyerek gereksinimleri karşılama durumu anlamına gelen “yetkinlik” kavramıdır (Mesleki Yeterlilikler Kurumu [MYK], 2015).

Bilgi, beceri ve tutumların kombinasyonu şeklinde tanımlanan yetkinlikler dil becerileri, okuryazarlık, matematik, bilgi ve iletişim teknolojileri öğrenme için temel bir esas olup öğrenmeyi öğrenme tüm öğrenme etkinliklerini desteklemektedir (Figel, 2007). Avrupa Birliği'nin 2006 yılında Hayat Boyu Öğrenme anlayışı çerçevesinde üye ülke vatandaşlarının sahip

olmaları gerektiğini vurguladığı ‘anahtar yetkinlikler’, bilgi toplumuna katkı sağlayacağı üzere her biri eşit derecede önemli görülmekte olup birçok yetkinlik birbirini destekler nitelikte örtüşmekte ve iç içe geçmektedir (European Union [EU], 2018). Öğretim programlarında yer alan yetkinlikler, beceriler ve bunlara ait tanımlamalar Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile eğitim ve öğretim faaliyetlerinin uluslararası kalite kriterleri ve standartlarına uygun olmasını sağlayan Millî Eğitim Kalite Çerçevesi (MEKÇ) bağlamında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) esas alınarak hazırlanmış, ayrıca belirtilen yetkinlikler, beceriler ve bunlara bağlı tanımların geliştirilmesinde 21. yüzyıl becerilerine ait tanım ve açıklamalardan yararlanılmıştır (MEB, 2014; MYK, 2015; Soysal & Kurudayıoğlu, 2018). Öğretim programlarında yer alan bu yetkinlikler; “*Ana Dilde İletişim, Yabancı Dillerde İletişim, Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler, Dijital Yetkinlik, Öğrenmeyi Öğrenme, Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler, İnisyatif Alma ve Girişimcilik, Kültürel Farkındalık ve İfade*” (MEB, 2018) şeklindedir. Yetkinlikler genel olarak incelendiğinde; eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisyatif alma, problem çözme, risk değerlendirmesi, karar verme ve duyguların yapıcı yönetimi sekiz anahtar yetkinlik süreçlerinin tümünde rol oynamaktadır (EU, 2006). Her alanda yüksek yarar gözeten anahtar yetkinlikler tüm bireylerin bireysel memnuniyet ve gelişim, aktif vatandaşlık, toplumsal katılım ve istihdam ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Figel, 2007).

Anahtar yetkinliklerin ders içeriklerine dâhil edilmesiyle ve buna ilişkin öğrenme etkinliklerinin düzenlenmesi hem çocukların bu becerileri edinmelerini sağlayacak hem de yaşamlarını daha da kolaylaştırması beklenmektedir (Yüksel & Taneri, 2020). Öğretim programları, bu özellikleri ile öğrencilerin eleştirel düşünen, problem çözen, bilgi okuryazarlığına sahip, empati kurabilen bireylerin yetiştirilmesini hedeflemektedir (Erkek, 2022). Ancak Diker Coşkun (2017) tarafından yapılan çalışmada, yetkinlik kazanımı sürecine ilişkin olarak örnek uygulama ve açıklamaların olmadığına, öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin nasıl ölçülüp değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklamaların bulunmadığına ve bu yetkinliklerin derslerle nasıl ilişkilendirilmesi gerektiği konusunda ifadelere yer verilmediğine, ayrıca yetkinliklerin kazanımlarla yeterince ilişkilendirilmediğine, yetkinliklere ulaşıp ulaşılmadığına dair somut göstergeler bulunmadığına, öğretim programlarında sadece yetkinliklerin listesinin ve bunlara ilişkin kısa açıklamalara yer verildiğine dikkat çekmiştir. Bu nedenle, MEB tarafından 2018 yılında revize edilen öğretim programlarında yer alan sekiz anahtar yetkinliğin incelenmesi, ortaokul öğretmenlerinin yetkinliklerin kazandırılması konusunda görüşlerinin ortaya konulması ve konuyu dair ortaya çıkan durumların betimlenmesi sahadaki sorunları görme ve bunlara çözümler üretebilme açısından önemli görülmektedir. Ortaya çıkacak sonuçlar ve üretilecek öneriler ortaokullarda yetkinliklerin kazandırılması konusunda eğitim paydaşlarına ve yetkililere yol göstermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bütün bunlardan hareketle, ortaokul öğretim programlarında yer alan anahtar yetkinliklerin öğrencilere kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenler, öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması konusunda ders içi veya ders dışı ne tür çalışmalar yapmaktadırlar?
2. Öğretmenler, yetkinliklerin kazandırılması için ne tür zorluklarla karşılaşmaktadırlar?
3. Öğretmenlerin, yetkinliklerin kazandırılması adına ders kitaplarında yer alan ünite ve etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?

4. Öğretmenlerin, yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğini sağlamak için görüşleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin, yetkinliklerin kazandırılması adına meslektaşlarına önerileri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel durum çalışması araştırmacının, gerçek yaşam, güncel bir durum ya da belli bir zaman içerisinde sınırlandırılmış bir durumu, detaylı ve derinlemesine bilgi toplanarak durumların betimlenmesi veya durum temalarının tanımlanması ile yürütülen bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2020). Bu bağlamda, öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılmasına ilişkin ortaokul öğretmenlerinin görüşleri alınarak, ortaya çıkan durumlar betimlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buradaki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Çalışmaya dahil edilen öğretmenler belirlenirken cinsiyet, eğitim düzeyi, mesleki kıdem ve branş değişkenlerine dikkat edilmiş, ayrıca öğretmenlerin köy, ilçe ve il merkezi gibi farklı yerleşim birimlerinde ve farklı sosyo-ekonomik çevrelerde görev yapmaları dikkate alınmıştır. Buna göre araştırmacının çalışma grubunu Mardin ili Artuklu, Nusaybin ve Kızıltepe ilçelerinde görev yapan 30 ortaokul öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcı öğretmenlerin 13'ü kadın 17'si erkek olup beşi köy, 10'u ilçe, 15'i merkez ilçede Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ortaokullarda görev yapmaktadır. Katılımcıların 5'i yüksek lisans, 25'i lisans mezunudur. Katılımcıların 6'sı 1-5 yıl, 10'u 6-10 yıl, 7'si 11-15 yıl, 4'ü 16-20 yıl, 2'si 21-25 yıl, 1'i 26 ve daha fazla yıldır ortaokullarda branş öğretmeni olarak çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 6'sı İlköğretim Matematik, 6'sı Türkçe, 5'i Sosyal Bilimler, 4'ü Fen Bilimleri, 4'ü İngilizce, 2'si Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 1'i Beden Eğitimi ve Spor, 1'i Bilişim Teknolojileri, 1'i Teknoloji ve Tasarım branşlarında eğitim vermektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, analizlerinin kolaylığı yanında sabit seçenekli cevaplama ve görüşülen kişinin kendini ifade edip ilgili alanda derinlemesine bilgi sağlama gibi nitelikleri bulunmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020). Veri toplama aracı ilgili alanyazın (Özdaş, 2019; Çalışkan Toyoğlu, 2016; Şahin et al., 2010) taranarak oluşturulmuştur. Formda dört kişisel ve beş açık uçlu soruya yer verilmiştir. Görüşme formunun araştırmacının amacına ne derece hizmet ettiğini ve uygulanabilirliğini kontrol etmek amacıyla eğitim bilimleri alanında uzman bir Doç. Dr. ve iki Dr. Öğr. Üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucu gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Formun anlaşılabilirliğini tespit etmek amacıyla farklı branşlardan dokuz ortaokul öğretmeni ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada, görüşme sorularının ortaokul öğretmenleri tarafından anlaşıldığı, bu konuda bir sorun yaşanmadığı görülmüştür. Gerek uzman görüşleri gerekse pilot uygulamalar sonucu soruların ölçme ve değerlendirme açısından uygunluğuna ve uygulanabilirliğine karar verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu sorular aşağıda sunulmuştur:

1. Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin öğrencilere kazandırılması konusunda ders içi veya ders dışı ne tür çalışmalar yapmaktasınız?
2. Yetkinliklerin kazandırılması adına yaptığınız çalışmalarda ne tür zorluklar ile karşılaşmaktasınız?
3. Yetkinliklerin kazandırılması adına ders kitaplarında yer alan ünite ve etkinlikleri yeterli veya yetersiz buluyor musunuz?
4. Yetkinliklerin kazandırılma sürekliliği nasıl sağlanabileceğini düşünüyorsunuz?
5. Yetkinliklerin kazandırılması adına öğretmenlere önerileriniz nelerdir?

2.4. Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanabilmesi için öncelikle Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 24.11.2021 tarih ve 2021/10-8 sayılı etik kurul onayı, ardından veri toplama aracının uygulanabilmesi için Mardin İl Milli Eğitim Müdürlüğünden de izin alınmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme okullar ziyaret edilerek öğretmenlere yüz yüze uygulanmıştır. Katılımcılara görüşme öncesinde araştırmanın amacı hakkında bilgilendirmeler yapılmış ve araştırmaya katılım konusunda onamları alınmıştır. Katılımcılara kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı ve sonuçların yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacağı ifade edilmiştir. Elde edilen veriler elektronik ortama aktarılarak kayıt altına alınmıştır. Veri toplama sürecinin sonunda katılımcı görüşlerinin yazılı dökümü çıkarılmış ve araştırmanın alt amaçları bağlamında incelenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Patton (2018) içerik analizini, nitel materyal içerisindeki anlamları ve tutarlılıkları tespit etmeye yönelik bir veri indirgeme ve anlamlandırma girişimi olarak ifade etmektedir. İçerik analizinde esasında gerçekleştirilen işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar bağlamında bir araya getirerek, bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Yazılı dökümü yapılan veriler incelendikten sonra araştırma soruları öğretmen görüşleri bağlamında birbirinden bağımsız olarak araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Ortaya çıkan kavramlardan yola çıkılarak elde edilen kodlar araştırmacılar tarafından karşılaştırılarak sonuçlar bir araya getirilmiştir. İnceleme işleminin ardından kodlar düzenlenerek temalar elde edilmiştir. Elde edilen temalar sonucu kodlara son hali verilmiştir. Veriler önce doğrudan ve tablollaştırılarak verilmiş daha sonra bulgular yorumlanarak sunulmuştur. Öğretmen görüşleri analiz edilirken, her bir öğretmen için "Katılımcı" kelimesinin baş harfine bir sayı verilerek (K1, K2, K3 vb.) kodlamalar yapılmıştır.

Araştırmacıların aynı veri grubu üzerinde yapmış oldukları kodlamaların güvenilirliğini belirlemek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) geliştirdiği "uyuşum yüzdesi formülü" (Güvenirlik = Görüş birliği/(Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100) kullanılmıştır. Bu formül bağlamında kodlayıcılar arası uyuşum yüzdesi %92 olarak bulunmuştur. Nitekim Miles ve Huberman'a (1994) göre kodlama güvenirliliğinin sağlanabilmesi için uyuşum yüzdesinin %80 ve üzerinde olması gerekmektedir.

2.6. Güvenirlik ve Geçerlilik Önlemleri

Araştırmanın güvenirliliğini ve geçerliliğini sağlamak amacıyla bir dizi önlem alınmıştır. Yapılan çalışmanın inandırıcılığını elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu uzmanların görüşlerine sunulmuş ve öğretmen görüşleri önyargılardan uzak bir şekilde doğrudan alıntılar, sayısal veriler ve tablolar biçiminde verilmiştir. Çalışmada aktarılabilirliği sağlamak için araştırmanın yöntemi ayrıntılı bir şekilde açıklanmış ve veriler açık ve şeffaf olarak ayrıntılı bir şekilde betimlenmiştir. Çalışmada tutarlılığın sağlanması için katılımcılarla yapılan görüşmelerde benzer süreçler yürütülmüş ve verilerin analizi sürecinde kodlayıcılar arası güvenirlilik hesaplanmıştır. Çalışmada teyit edilebilirliğin sağlanabilmesi için görüşme formları elektronik ortamda kayıt altına alınmış ve verilerin analizi aşamasında kodlayıcılar tarafından yapılan kodlamalar, araştırma boyunca çıkarılan notlar araştırmacılar tarafından muhafaza edilmiştir.

3. Bulgular

Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılmasına ilişkin ortaokul öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular, araştırmanın alt amaçları çerçevesinde her soruya ait temaların ve kodların yer aldığı tablolarda sunulmuştur.

3.1. Öğretmenlerin Yetkinliklerin Kazandırılması Konusunda Ders İçi ve Ders Dışı Yaptıkları Çalışmalara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin öğrencilere kazandırılması konusunda ders içi ve ders dışı yaptıkları çalışmalar Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1.

Yetkinliklerin Kazandırılması Konusunda Ders İçi ve Ders Dışı Yapılan Öğretmen Çalışmaları

Tema	Kodlar	Frekans
Öğretmen Çalışmaları	Günlük yaşamdan örnekler verme	13
	Teknolojik araçlardan(bilgisayar, etkileşimli tahta, Eğitimde Bilişim Ağı (EBA), Z-Kitap vb.) yararlanma	9
	Görsel ve işitsel materyaller kullanma	7
	Olay canlandırmaları, drama etkinlikleri yapma	6
	Kendilerini ifade etmelerine fırsat verme	4
	Proje ve performans ödevleri verme	4
	Araştırma konularına yönlendirme	3
	Farklı öğretim tekniklerini kullanma	3
	Gösterip yaptırma tekniğini uygulama	2
	Dört temel beceriyi (okuma, yazma, dinleme, konuşma) ölçen etkinlikler yapma	2
	Sosyal etkinlikler düzenleme	2
	İlgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma	2
	Matematik yarışmaları düzenleme	1
	Bilgi yarışmaları düzenleme	1
	Yabancı dilin önemini aktarma	1
	Münazara yaptırma	1
	Öğrenme yollarını paylaşma	1
	Seviyelerine göre çalışma yapma	1
	Bireysel farklılıkları gözetme	1
	Veli desteği alma	1

Tablo 1 incelendiğinde ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması konusunda ders içi ve ders dışı yaptıkları çalışmalar değerlendirilmiştir. Öğretmenler en fazla günlük yaşamdan örnekler verdiklerini, teknolojik araçlardan (bilgisayar, etkileşimli tahta, Eğitimde Bilişim Ağı (EBA), Z-Kitap vb.) yararlandıklarını, görsel ve işitsel materyaller kullandıklarını ve olay canlandırmaları ile drama etkinlikleri yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla öğretmenlerin yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşlerinin bazıları şu şekildedir:

K9: *“Öğrencilere farklı öğrenme yollarını anlatır ve bunları uygulamaya geçirmeleri için uygun ortamı sağlamaya çalışırım. Kendilerini ifade etmeleri için konuşma yapmalarını sağlar, olayı canlandırma etkinlikleri yaptırım.”*

K3: *“Ders dışı ilişkilendirme ve veli desteği için görüşmeler yapıyorum. Ders dışı planlama ve yetkinlik alanı ile ilgili materyal yapıyorum. Ders içinde mümkün mertebe öğrenci seviyesine indirgeme somutlaştırma çalışmaları yapıyorum.”*

K21: *“Günlük hayattan örnekler vererek dersle yaşam arasında bağlantılar kurmaya çalışıyorum.”*

K20: *“Akıllı tahtayı bu amaç için kullanıyorum. İnternet üzerinden egzersizlerden yararlanarak konuları oyunlaştırıyorum. Konuları öğrenciler açısından ilgi çekici hale getirmeye çalışıyorum. Bunu görsellerle destekleyerek konuları soyutluktan uzaklaştırmaya çalışıyorum.”*

K10: *“Öğrencilere öğrenme yollarını açıklarım. Kendi kendilerine yapabilecekleri performans ödevleri veriyorum. Farklı kültürlerin farkında olsunlar diye araştırma konuları veriyorum.”*

K22: *“Öğrencilerin farklı kişilik özelliklerine sahip olduğunun farkındayım ve nedenle çok yönlü öğretim teknikleri uyguluyorum.”*

K19: *“Kitaptaki metinler üzerinden münazara ve drama gibi dilsel becerilerini ölçen etkinlikler yapıyorum.”*

K26: *“Öğrencilerin derste kendilerini ifade etmelerini sağlıyorum. Aynı zamanda derste teknolojik aletlerden yararlanıyorum.”*

K28: *“Disiplinlerarası yaklaşım ile derslerimi yürütüyorum. Günlük yaşamdan örnekler veriyorum.”*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri incelediğinde, öğretmenlerin yetkinliklerin kazandırılması konusunda birçok çalışma yaptığı, bunların bazılarının ders içinde yapılan etkinlikler olduğu, bazılarının da ders dışı faaliyetler olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenler, yaptıkları çalışmalar arasında en fazla günlük yaşamdan örnekler verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumda günlük yaşamdan örnekler vermek yetkinlikleri kazandırmak adına önemli görülmüştür. Ortaya çıkan diğer görüşler ise, öğretmenlerin teknolojik araç gereçlerden yararlanmaları, görsel ve işitsel materyaller kullanmaları ve canlandırma yaptırımları sayesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde çoğu zaman soyut kalan olgu, olay ve kavramların daha kolay bir şekilde kavranabileceği dile getirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ders içinde kendilerini ifade edebilecekleri ve ders dışında proje, performans ve araştırma çalışmaları ile bireysel yeterliklerini yansıtabilecekleri durumlar oluşturulduğu ifade edilmiştir.

3.2. Öğretmenlerin Yetkinliklerin Kazandırılması Konusunda Yaptıkları Çalışmalarda Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması konusunda yaptıkları çalışmalarda karşılaştıkları zorluklar Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2.

Yetkinliklerin Kazandırılması Konusunda Öğretmenlerin Karşılaştıkları Zorluklar

Temalar	Kodlar	Frekans
Öğrenci Kaynaklı	Öğrenciler isteksiz ve önyargılı olmaları	4
	Öğrenciler okuduğunu anlamaması	3
	İnternet ve sosyal medyanın bilinçsiz kullanılması	3
	Takım halinde çalışılmaması	3
	Bilgilerin günlük yaşamda kullanılmaması	3
	Derste odaklanma sorununun olması	2
	Öğrencilerin sosyal yaşamda aktif olmamaları	2
	Kültürel farkındalıklarının az olması	2
	Öğrencilerin teknolojiyi doğru kullanmamaları	2
	Yabancı dilin önemszenmemesi	2
	Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin düşük olması	2
	Grup içi iletişimde sorun olması	1
	Okuma etkinliğinin yapılmaması	1
	Öğrencilerin ezber yapması	1
Sistem Kaynaklı	Sınıf mevcutlarının kalabalık olması	9
	Fiziki koşulların yetersiz olması	9
	Materyal eksikliği	6
	Etkinlik alanlarının kısıtlı olması	4
	Zaman sıkıntısı	4
	Teknolojik araç-gereç eksikliği	4
	Ders süreleri yetersiz	3
	Ders kitaplarının yetersiz kalması	2
	Müfredatın teorik olması	2
	İnternetin olmaması	1
	Bilişim Teknolojileri (BT) laboratuvarının olmaması	1
Öğretim programlarının akademik başarı odaklı olması	1	
Aile ve Çevre Kaynaklı	Velilerin ilgisiz olmaları	3
	Çevresel faktörlerin etkisi	2

Tablo 2 incelendiğinde ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması konusunda yaptıkları çalışmalarda karşılaştıkları zorluklar değerlendirilmiştir. Yaşanılan zorlukların *öğrenci kaynaklı*, *sistem kaynaklı*, *aile ve çevre kaynaklı* oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmenler öğrenci kaynaklı olarak öğrencilerin isteksiz ve önyargılı olduğunu, okuduğunu anlamadığını, internet ve sosyal medyayı bilinçsiz kullandıklarını; sistem kaynaklı olarak sınıf mevcutlarının çok kalabalık olduğunu, okulların fiziki koşullarının yeterli olmadığını, materyallerin yetersiz kaldığını; aile ile çevre kaynaklı olarak velilerin ilgisiz ve çevresel faktörlerin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla öğretmenlerin yaptıkları çalışmalarda *öğrenci kaynaklı* olarak yaşadıkları zorluklara ilişkin örnek öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K28: “*Öğrencilerin tutum ve isteklerinde yetersizlik, bazı derslere karşı önyargılı olmalar, teknolojik araçların amacına uygun kullanılmaması karşılaştığımız zorluklardandır.*”

K15: “*Genel olarak yetkinliklerin kazandırılması aşamasında öğrencilerin dikkatini çekmek zor oluyor. Öğrencilerin dikkatini çektikten sonra yetkinlikleri kazandırmak daha rahat oluyor. Dikkat çekme sırasında kullandığım argümanların çok iyi olması gerekiyor.*”

K22: “*Öğretilenler günlük yaşamda kullanılmıyor, öğrenciler sosyal yaşamlarında aktif değiller, kültürel farkındalıkları az.*”

K27: “*Öğrenciler okuduğunu anlamıyor çoğu defa. Soyut ifadeleri somutlaştırmada zorlanıyor.*”

K19: “*Öğrencileri organize etmede sıkıntı yaşıyoruz, gönüllü öğrenciler az.*”

K17: “*Öğrencilerde kitap okuma becerisinin eksikliği beraberinde birçok zorluk getirmektedir.*”

Öğretmenlerin *öğrenci kaynaklı* yaşanan zorluklara ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri günlük yaşamda kullanmadıkları, sosyal etkileşimlerinin, kültürel farkındalıklarının ve dijital olgunluklarının yeterli seviyede olmadığı ifade edilmiştir. Öğrencilerin öğrenme ortamındaki önyargıları, isteksiz tavırları, dikkat ve motivasyon eksiklikleri nedeniyle öğrenme faaliyetlerinde sorunlar yaşandığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin okuma etkinliğinde yetersiz kalmaları ve okuduğunu da yeteri kadar anlayamamaları yaşanan diğer zorluklar olarak dile getirilmiştir. Diğer taraftan, yaptıkları çalışmalarda *sistem kaynaklı* yaşadıkları zorluklara ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K30: “*Yaptığım çalışmalarda okulun hem fiziki yapısı hem de araç-gereç olarak yetersiz olması büyük engel teşkil etmektedir.*”

K29: “*Temel sorunlardan biri müfredat. Öğrenciyi ezberden kurtaramadığımız için öğrenmeyi öğrenme gerçekleştiriyor.*”

K19: “*Okulun fiziki şartlarının yetersiz olması, öğretim programlarının daha çok akademik başarı odaklı olması.*”

K13: “*Sınıfların kalabalık ve seviyelerinin birbirlerine yakın olmaması yetkinliklerin kazandırılmasında engel teşkil etmektedir. Sınıf ve salon eksikliğinden dolayı farklı etkinlikler ve telafi yapılamıyor.*”

K24: “*Sınıf mevcutlarının fazla olması bir sorun oluşturuyor. Yeterli alanın olmaması uygulamalı etkinliklerin yapılmasını zorlaştırıyor.*”

K11: “*Sınıf mevcutlarının kalabalık olması, okulun fiziki durumu, ders kitaplarında yer alan etkinliklerin eksik veya sınırlı olması.*”

Öğretmenlerin *sistem kaynaklı* yaşanan zorluklara ilişkin görüşleri incelendiğinde, okullarda sınıf mevcutlarının kalabalık olması, fiziki koşulların yetersiz kalması, etkinlik ve uygulamalar için yeterli alanın olmaması, okul araç ve gereçlerinin kısıtlı olması ve ders kitaplarının yetersiz kalması nedenlerinden dolayı yetkinliklerin kazandırılmasında zorluklar

yaşandığı dile getirilmiştir. Ayrıca öğretim programlarının akademik başarı odaklı olması ve müfredatın teorik kalması yaşanan diğer zorluklar olarak ifade edilmiştir. Yaptıkları çalışmalarda *aile ve çevre kaynaklı* yaşadıkları zorluklara ilişkin örnek öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: “Çevresel olarak etkinlik alanlarının kısıtlı olması ve toplumun yetkinlikler konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması süreci zorlaştırıyor.”

K4: “Veliler öğrencilerini düzenli bir şekilde takip etmemektedir.”

K14: “Ailelerin bu konuda çok pasif olmaları veya önemsememeleri gibi sebepler maalesef yetkinlikleri kazandırma konusunu zorlaştırabiliyor.”

Öğretmenlerin *aile ve çevre kaynaklı* yaşanan zorluklara ilişkin görüşleri incelendiğinde, yetkinliklerin öğrencilere kazandırılmasında aile ve çevrenin de sorumluluğu dile getirilmiştir. Öğretmenler ailelerin bu konuda yeterli özveriyi sağlayamadıkları veya durumu önemsemediklerini, düzenli bir şekilde çocuklarını takip etmediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca çocukların yaşadıkları çevrede kısıtlı etkinlik alanlarına sahip olmaları ve toplumun yeteri kadar bu bilinçte olmaması yaşanan diğer zorluklar olarak belirtilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda, yetkinliklerin kazandırılması konusunda sorunların öğrenci, sistem ve aileden kaynaklı bir şekilde çok yönlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Öğretmenlerin Yetkinliklerin Kazandırılması Konusunda Ders Kitabı İçeriklerine İlişkin Görüşleri Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla ders kitaplarında yer alan ünite ve etkinliklerle ilgili görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3.

Yetkinliklerin Kazandırılması Amacıyla Ders Kitaplarındaki İçeriklere İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans
Ders Kitabı İçerikleri	Etkinlik sayıları yetersiz	10
	Kitaplar teorik bilgiler içermekte	9
	Görsel anlamda yetersiz	5
	Soyut bilgiler fazla	5
	Etkinlikler günlük yaşamdan uzak	4
	Merkezi sınavda sorulan sorularla uyumlu değil	4
	Öğrenci hazırbulunuşluk düzeylerine uygun değil	3
	İçerikler yerellik ilkesine göre değil	3
	Üniteler tüm yetkinlikleri kapsamıyor	3
	Kitapların kapsam geçerliliği düşük	2
	İçerikler güncel değil	2
	Dört temel beceriyi içermiyor	2
	Uygulama kılavuzları yok	1

Tablo 3 incelendiğinde ortaokul öğretmenlerinin yetkinliklerin kazandırılması adına ders kitaplarının içerik yeterliği ile ilgili bulgular değerlendirilmiştir. Öğretmenler etkinlik sayılarının az, kitapların teorik bilgilerle dolu, etkinliklerin günlük yaşamdan uzak, görsel anlamda yetersiz olduğunu, aynı zamanda ünitelerin tüm yetkinlikleri kapsamadığını, içeriklerin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine ve merkezi sınavlarda sorulan sorularla uyumlu olmadığını

belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yetkinliklerin kazandırılması amacıyla ders kitaplarında yer alan ünite ve etkinliklere ilişkin örnek görüşlerinin bazıları şu şekildedir:

K1: *“Kitap içerikleri yetersiz. Etkinlik sayısı az. Konuşma ve yazma becerilerine yönelik ilgi çekici etkinlik yok.”*

K10: *“Ders kitapları yetersiz. Öğrenciye kazandırılması gereken kazanımları kapsayan etkinlikler yok. Kitaplar görsel anlamda yetersiz. Özellikle İngilizce de öğrenme görseller ile desteklenmeli ki çeviri yöntemi ile öğrenme yolu minimum düzeye insin.”*

K27: *“Ders kitapları yetkinlikleri kazandırmada yetersiz. Yeterli sayıda örnek yok, çocuğun bilişsel duyarlarını geliştirecek aynı zamanda okuduğunu veya gördüğünü yorumlayacak tarzda etkinlikler yok veya çok az.”*

K26: *“Ders kitaplarındaki etkinlikler merkezi sınavlara hazırlıkta yetersiz kalmaktadır. Beceri temelli sorulardan uzak bir içerikleri var.”*

K22: *“Yetersiz buluyorum. Her bölgede öğrencilerin yaşam şartları farklı olduğu için ders kitaplarının biraz da bölgesel niteliklerle hazırlanması gerekir.”*

K19: *“Yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü birçok ders kitabı güncel değil ve yetkinliklere çok az yer veriliyor.”*

K13: *“Bir kısım etkinlik ve konular öğrenci seviyesini aşmaktadır. Kitapların yerellik ilkesine göre bir ünite içeriği olmadığı için konuların bir kısmı soyut kalıyor.”*

K28: *“Ders kitapları teorik bilgileri uygulamaya geçirmede etkinlikler yönünde eksik kalmaktadır.”*

K11: *“Ders kitaplarında yer alan etkinlikleri yeterli bulmuyorum. Daha önce kullandığımız ders kitaplarında etkinlik sayısı daha fazlaydı. Şu an kullandığımız ders kitaplarında etkinlikler çok az ve kullanılan etkinlikler günlük yaşamdan uzak.”*

K20: *“Yetersiz buluyorum. LGS’ye hazırladığımız öğrencilerde çok gördüm. LGS de yeni nesil sorular soruluyor ama ders kitaplarında bu tarz etkinliklere yer verilmemektedir veya çok az yer almaktadır.”*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin *ders kitabı içerikleri* ile ilgili görüşleri incelediğinde, öğretmenlerin yetkinliklerin kazandırılması konusunda ders kitaplarındaki ünite ve etkinlikleri yetersiz bulduğu görülmüştür. Öğretmenler daha çok kitapların teorik bilgiler içerdiğini ve etkinlik sayılarının az olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ders kitaplarında yetersiz bulduğu durumlar incelendiğinde, kitapların görsel anlamda, yetkinlikleri kazandırmada, konuları örneklemede, okuduğunu anlamada, güncellikte, yerellikte, öğrenci hazırbulunuşluk düzeyinde, günlük yaşam durumlarında, merkezi sınavlara hazırlıkta, dört temel beceriyi içermeye, soyuttan somuta ilkesinde, bilgiyi uygulamada ve kapsam geçerliğinde yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Bu görüşler kitapların beceri temelli yetkinlikleri kazandırma konusunda içeriklerinin kısıtlı olduğunu göstermektedir.

3.4. Öğretmenlerin Yetkinliklerin Kazandırılma Sürekliliğinin Nasıl Sağlanacağına İlişkin Görüşleri Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin nasıl sağlanacağına ilişkin görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4.*Yetkinliklerin Kazandırılma Sürekliliğinin Nasıl Sağlanacağına Dair Öğretmen Görüşleri*

Tema	Kodlar	Frekans
Kazanım Sürekliliği	Okul-veli-öğrenci işbirliği sağlanmalı	7
	Ezbere dayalı öğretimden uzaklaşılmalı	4
	Öğretim programlarının güncelliği sağlanmalı	4
	Öğretilen bilgiler günlük yaşamda kullanılabilmeli	3
	Öğretim programlarını denetleyici çalışmalar yapılmalı	3
	Dersler disiplinlerarası anlayışla işlenmeli	2
	Öğretmenler işbirliği içinde hareket etmeli	2
	Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınmalı	2
	İnternet kullanımını kontrol altına alınmalı	2
	Öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalı	2
	Sosyal etkinliklere daha çok önem verilmeli	2
	Yaparak-yaşayarak ilkesine bağlı kalınmalı	2
	Öğrenmeyi öğrenme yetkinliği kazandırılmalı	2
	Kitle iletişim araçları ile bilgilendirmeler yapılmalı	2
	Yabancı dil hazırlık sınıfı olmalı	1
	Uygun ölçme ve değerlendirme faaliyetleri yapılmalı	1
	Aileler bilinçlendirilmeli	1
	Okuduğunu anlama sorunu çözülmeli	1
	Yetkinlikler öğrencilere sevdirmeli	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin nasıl sağlanabileceğine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Öğretmenler, bu sürekliliğin okul-veli-öğrenci işbirliğinin sağlanması, ezbere dayalı sistemden uzaklaşılması, öğrencilerin aktif katılımının sağlanması, öğretim programlarının denetleyici çalışmalar yapılması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin dikkate alınması, sosyal etkinliklere daha çok önem verilmesi ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinin kazandırılması ile sağlanabileceğini belirtmişlerdir. Ortaokul öğretmenlerinin yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin nasıl sağlanabileceğine ilişkin örnek görüşlerinin bazıları şu şekildedir:

K28: *“Eğitim politikalarında istikrarlı oluş, öğretim programlarını destekleyici ve denetleyici çalışmaların yapılmasıyla süreklilik sağlanır.”*

K15: *“Yetkinlikler onun ne kadar işine yarayacak? Günlük hayatta ve okul hayatında ne kadar işime yarayacak? Öğrenci bu soruları kendine sorar. Eğer olumsuz cevap ise zaten süreklilik sağlanmaz. Öğrenciler sınav başarısı odaklı çalıştıkları için yetkinlikleri çok umursamayan öğrencilerim fazla. Eğer süreklilik istiyorsak yetkinliklerin önemini çocuğa sistemsel de hissettirebilmeliyiz.”*

K25: *“Öğrenmeyi öğrenme yetkinliği kazandırılabilse süreklilik sağlanır.”*

K24: *“Sürekliliğin aynı konuyla ilgili aynı etkinlik ya da içerik sunmak yerine esnek ve güncel durumlar sağlanmalıdır.”*

K19: *“Yetkinliklerin kazandırılması için öğretim programlarında hedefler net olarak belirtilmeli, somut örnek uygulamalara yer verilmeli, ders içeriklerine yeterince zaman ayrılmalıdır.”*

K4: *“Öğretmen-Veli-Öğrenci işbirliği ile sürekliliği sağlamak kolay olacaktır.”*

K8: “Öğretim programlarının güncelliği (güncel olması) sağlanmalıdır.”

K14: “İnternet kullanımı kontrol altına alınmalıdır. En önemlisi kazandırılmak istenen yetkinlikler öğrenciye sevdirmelidir.”

K17: “İşbirlikli bir eğitim sistemi ve öğrencilerin daha aktif oldukları bir ortam sürekliliği sağlar.”

K18: “Sosyal etkinliklere daha çok önem verilmeli ve her eğitim öğretim yılında okul içi ve okul dışı etkinlikler göz ardı edilmemelidir.”

K27: “Okul öncesi eğitimden başlanarak ezberci sistem yerine okuduğunu anlama, anladığını yorumlama üzerine bir süreç yürütülmelidir.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin *kazanım sürekliliği* ile ilgili görüşleri incelediğinde, öğretmenler yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin en fazla ezbere dayalı sistemden uzaklaşılması, okul-veli-öğrenci işbirliğinin ve öğretim programlarının güncelliğinin sağlanması ile mümkün olabileceğini ifade etmişlerdir. Kazanım sürekliliğinin sağlanması adına öğretmenler ayrıca öğretim programlarının çıktılarının denetlenmesi ve desteklenmesi, öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinin öğrencilere kazandırılması, kazanımların günlük yaşamda işlevsel olmalarının sağlanması, öğrenenlerin daha aktif olmalarını sağlayacak işbirlikli bir öğrenme ortamının tasarlanması, yaparak yaşayarak ilkesinin göz önünde bulundurulması, okul içinde ve okul dışında sosyal faaliyetlere daha çok önem verilmesi, okuduğunu anlama, anladığını yorumlama üzerine eleştirel bir öğrenme sürecinin yürütülmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda, kazanım sürekliliğinin sistemsel, bireysel ve programdan kaynaklı unsurların bir araya gelmesi ile sağlanabileceği ortaya çıkmıştır.

3.5. Öğretmenlerin Yetkinliklerin Kazandırılması Konusundaki Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla öğretmenlere verdikleri öneriler Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5.

Yetkinliklerin Kazandırılması Amacıyla Öğretmenlere Öneriler

Tema	Kodlar	Frekans
Öğretmenlere Öneriler	Öğretmenler işbirliği içinde çalışmalı	7
	Dersler günlük yaşamla ilişkilendirmeli	6
	Görsel ve işitsel etkinliklere ağırlık verilmeli	5
	Hizmet içi eğitimlere önem vermeli	5
	Dersin kazanımlarına uygun materyal kullanmalı	4
	Akademik olarak gelişmeli	3
	Öğrencilere öğrenmeyi öğretmeli	3
	Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınmalı	2
	Etkinlik temelli ders işlemeli	2
	Kazanımlar oyunlaştırmalı	2
	Sadece ders kitaplarına bağlı kalmamalı	2
	Öğrenciyi derste aktif tutmalı	1
	Farklı yetkinlik alanları kullanılmalı	1
	Bilgi somutlaştırmalı	1
	Rehberlik çalışmaları yapılmalı	1

Derse girmeden planlama yapılmalı	1
Yetkinlikleri çevreyle ilişkilendirmeli	1
Proje çalışmalarına katılmalı	1

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla meslektaşlarına önerileri değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslektaşlarına önerileri arasında: öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmaları, dersleri günlük yaşamla ilişkilendirmeleri, görsel ve işitsel etkinliklere ağırlık vermeleri, öğrenciyi derste aktif tutmaları, öğrenci hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak öğrenme süreci oluşturmaları, kazanımlara uygun materyal kullanmaları ve hizmet içi eğitimlere önem vermeleri gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin yetkinliklerin kazandırılması konusunda meslektaşlarına önerilerin bazıları şu şekildedir:

K28: *“Öğretmenler yaşam boyu öğrenme anlayışıyla eğitimlerine devam etmeli, kendilerini yetkinlikler bağlamında geliştirip bunları aktarabilme becerisine sahip olmalıdır. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmayı bir gereklilik olarak aksatmamalıdır.”*

K18: *“Öğretmenler sürekli işbirliği içinde olmalı, bilgi alışverişi sağlamalıdır.”*

K13: *“Öğretmenler öğrenci seviyelerine uygun ders anlatmalı, derse aktif katılımı sağlayacak materyal kullanılmalı, görsel ve sesli yardımcı materyaller ile dersi ilgi çekici bir hale getirmeli, kalıcılığı sağlayacak etkinlikler ile aktif katılımı sağlamalıdır.”*

K11: *“Yapılan çalışmaların öğrencilerin ihtiyaçlarına hitap etmeli ve günlük yaşamla iç içe olmalı, salt bilgiyi vermek yerine bilgiyi almanın yollarını öğretmeli, öğretmenler beraber ortak hareket etmeli, çalışmaların öğrencilerin ilgisini çekebilmesi için eğlenceli bir hale ve oyun tarzına getirilmeliler.”*

K3: *“Derse girmeden önce yapacakları hakkında mutlaka planlama yapmaları. Yetkinlik alanlarını çevreyle ve yaşantılarla ilişkilendirmeliler.”*

K12: *“Öğretmenler uygulamalı eğitime ve yaparak yaşayarak öğrenme çalışmalarına daha çok yer vermelidir.”*

K29: *“Öğretmenler söz konusu yetkinlikleri iyi bilmeli ve derslerinde farklı yetkinlik alanlarına atıflar yapmalıdır.”*

K30: *“Öğretmenlerin bilgiyi somutlaştırmaları, konuyu günlük hayatla ilişkilendirmeleri yetkinliklerin kazandırılmasını daha eğlenceli ve kalıcı hale getirecektir.”*

K10: *“Öğretmenler öğrencilere farklı türden etkinlikler yaptırmalı. Görsel işitsel öğelere daha çok yer verilmeli ve öğrenciler araştırmaya teşvik edilmelidir.”*

K19: *“Öğretmenler kendilerini geliştirerek hizmetiçi eğitimlere önem vermeli ve bu yetkinliklere uygun hizmetiçi eğitimler düzenlenmelidir.”*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin diğer öğretmenlere öneriler ile ilgili görüşleri incelediğinde, öğretmenler meslektaşlarına en fazla öğretmenler işbirliği içinde çalışmalı ve anlattıklarını günlük yaşamla ilişkilendirmeli önerilerinde bulunmuşlardır. Öte yandan öğretmenler hizmet içi eğitim faaliyetlerini önemsemeli, öğrenenlerin aktif katılımını sağlayacak öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamaları, öğrenenleri güdüleyerek ilgilerini çekebilmesi şeklinde önerilerini dile getirmişlerdir. Ortaya çıkan bu görüşler doğrultusunda, yetkinliklerin kazandırılması için öğretmenlerin aktif katılım ve işbirliğine dayanan etkileşimli bir öğrenme

ortamı tasarlayabilmesi ve kazanımları günlük yaşamla ilişkilendirerek içselleştirebilmesi gerektiği bulgulardan anlaşılmaktadır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılmasına ilişkin görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin, öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla ders içinde ve ders dışında farklı çalışmalar yaptıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmaların başında ders konularını hayatla ilişkilendirdikleri, bilgisayar, etkileşimli tahta, Z-Kitap vb. teknolojik araçlardan yararlandıkları, görsel ve işitsel materyaller kullandıkları ve öğrenci merkezli yöntem ve teknikler kullandıkları tespit edilmiştir. Bu durumun, yetkinliklerin kazandırılması konusunda etkili olduğu farklı çalışmalarda belirtilmiştir. Örneğin; Ekmen ve Bakar (2018) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin okulda öğrendiklerini günlük yaşamlarıyla ilişkilendirebilme becerileri, öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlayarak uzun vadede sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal gelişimlerine de katkı sağlayacağını vurgulamışlardır. Öğrenme öğretme sürecinde anahtar yetkinliklere yer vermek ve bunlara uygun öğrenme faaliyetleri düzenleyerek öğrenenlerin ilgili kazanımlara ulaşmalarını sağlamak hem çocukluk hem de ilerleyen yaşlarda oldukça önemlidir (Yüksel ve Taneri, 2020). Benzer bir çalışmada Akkurt (2020), öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları durumları matematik ile ilişkilendirme becerilerine göre öğrencilerin problemlere doğru cevap verme başarısının arttığını ortaya çıkarmıştır. Öğretmenler derslerinde günlük yaşamdan örnekler verme dışında, yaptıkları çalışmalarda en çok teknolojik araçlardan yararlandıklarını ve görsel, işitsel materyaller kullandıklarını belirtmişlerdir. Özdaş da (2018) yetkinliklerin kazandırılması konusunda ortaöğretim öğretmenleriyle yapmış olduğu bir çalışmada benzer bulgulara ulaşmıştır. Zengin ve Ulaş (2020) derslerde görsel materyaller kullanmanın öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirdiğini ve öğrenme açısından olumlu sonuçlar vereceğini ifade etmiştir. Zira öğrenme eyleminde beş duyunun payı göz önünde bulundurulduğunda, öğrenilenlerin % 94'ünün görme ve işitme duyuları ile gerçekleştiği belirtilmiştir (Rüzgar, 2005). Öte yandan öğrenme ortamında teknolojinin kullanılması öğrenenlerin ilgi ve motivasyonlarını arttırarak soyut kavramları daha kolay anlamalarını ve daha etkili öğrenmelerini sağlamaktadır (Mayer, 2005). Öğretmenlerin yetkinlikleri kazandırmak adına yapmış oldukları diğer çalışmalar: Olay canlandırmaları ve drama etkinlikleri yapmak, kendilerini ifade etmelerine imkân sağlama, proje ve performans ödevleri verme, gösterip yaptırma tekniğini uygulama, araştırma konuları verme, dört temel beceriyi (okuma, yazma, dinleme, konuşma) ölçen etkinlikler yapma, sosyal etkinlikler düzenleme, bilgi yarışmaları düzenleme, münazara yaptırma, öğrenme yollarını paylaşma ve veli desteği alma şeklindedir. Öğretmenlerin yapmış oldukları bu çalışmalar incelendiğinde, farklı öğretim tekniklerine başvurulduğu, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlayacak faaliyetlerin olduğu ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlayacak etkinlikler düzenlendiği görülmüştür.

Öğretmenler, öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması konusunda yapılan çalışmalarda çeşitli zorluklar ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu zorluklar öğrenci kaynaklı, sistem kaynaklı, aile ve çevre kaynaklı olarak ortaya çıkmıştır. Ortaöğretim öğretmenleriyle yapmış olduğu bir çalışmada benzer bulgulara ulaşan Özdaş (2018), öğretim programlarında yer alan yetkinlikleri kazandırmak için öğrenciden kaynaklı sorunların olduğu ve bu sorunların öğretmenler tarafından çözüme kavuşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Bu

çalışmada ise öğretmenler en büyük sorunun sistemden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci kaynaklı yaşanan zorluklar arasında; öğrencilerin isteksiz ve önyargılı olmaları, okuduklarını anlayamamaları, internet ve sosyal medyayı bilinçsiz kullanmaları, takım halinde çalışmamaları, öğretilenleri günlük yaşamda kullanmamaları, derse odaklanamamaları, sosyal yaşamlarında aktif olmamaları, okuma etkinliklerini yapmamaları ve öğrencilerin ezber yapmaları şeklindedir. Sistem kaynaklı yaşanan zorluklar arasında; sınıf mevcutlarının kalabalık, okulun fiziki koşullarının, materyallerin, teknolojik araç ve gereçlerin, zamanın, etkinlik alanlarının yetersiz olması ve müfredatın teorik, öğretim programlarının akademik başarı odaklı olması şeklindedir. Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılmasında diğer sorunlar da velilerin ilgisiz olmaları, aile ve çevre kaynaklı sorunlardır. Elde edilen bulgulara ilişkin olarak literatürde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yurtseven ve Ergün (2018) tarafından ilkökul öğretmenleriyle yapılan bir araştırmada, öğretim programlarında girişimcilikle ilgili kazanımların, konuların, etkinlikler için ayrılan zamanın, ölçme ve değerlendirme araçlarının yetersiz olduğunu, ayrıca öğrencilerin ders süresince isteksiz tavırları, toplumun ve ailelerin girişimciliğe karşı tavrı ve okullardaki materyal eksikliği nedeniyle sorunların yaşandığını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Akyol (2021), farklı yeteneklere sahip öğrencilerle dolu olan sınıfların fiziksel imkânlarının belirli öğretim yöntemlerini yürütmek için yeterli olmadığını, ayrıca program yükünün ağır olmasından kaynaklı olarak çeşitli uygulamaları yapmaya yeterli zamanın olmadığını belirtmiştir. Bunun yanında Kırmızı ve Yurdakul (2019) yapmış oldukları çalışmada mevcut programların teoride yapılandırmacı, uygulamada ezberci anlayışa yakın olduğunu, öğretim programlarının öğrencilerin sorgulama becerilerini olumsuz etkilediğini, kazanımların ve etkinliklerin ezbere dayalı ve uygulanamaz olduğunu vurgulamışlardır. Ortaya çıkan sonuçlar öğretmenlerin yetkinlikleri kazandırmak için yaptıkları çalışmalarda birçok zorluk ile karşılaştıklarını göstermiştir. Karşılaşılan bu sorunlar çok yönlü bir yapıya sahip olup, bu sorunların yetkinlikleri kazandırmada zorluklara sebep olabileceği söylenebilir.

Öğretmenler, yetkinliklerin kazandırılması adına ders kitaplarında yer alan ünite ve etkinlikleri yeterli bulup bulmadıkları ile ilgili görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmenler ders kitaplarındaki etkinlik sayılarının yetersiz, kitapların teorik bilgilerle dolu, görsel anlamda yetersiz, etkinliklerin günlük yaşamdan uzak olduğunu; içeriklerin merkezi sınavda sorulan sorularla uyumlu ve öğrenci hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmadığını, içeriklerin yerellik ilkesine göre oluşturulmadığını, ünitelerin tüm yetkinlik alanlarını kapsamadığını ve uygulama kılavuzlarının olmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşleri incelendiğinde ders kitabı içeriklerinin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürde benzer araştırmalara rastlanmaktadır. Örneğin; Dursun, Bektaş Bedir ve Önkuzu Gülcü (2021) tarafından yapılan bir araştırmada ilköğretim ders kitaplarının öğretim programının hedefleri ile tutarsızlık gösterdiği bulunmuştur. Bir diğer araştırmada İngilizce ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygun olmadığı ve İngilizce öğretimi için uygulanan müfredatın yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Zengin ve Ulaş, 2020). Kırmızı ve Yurdakul (2019) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenler, revize edilen öğretim programlarında bireysel, çevresel ve kültürel farklılıkların göz ardı edildiğini vurgulamışlardır. Bunun yanında bölgesel farkların göz ardı edilerek yerellik ilkesine dikkat edilmemesi ve öğretmenlerden program hakkında görüşlerinin alınmaması olumsuz durumlar arasında yer almaktadır (Bozkurt ve Aslanargun, 2015). Ortaya çıkan bulgular ders kitaplarının yetkinlikleri kazandırma konusunda yetersiz ve beceri temelli uygulamalardan uzak teorik bir yapıda olduğu, öğretim programının hedefleri ile bireyin ihtiyaçları doğrultusunda uyumadıkları

şeklinde bir yargıya varılabilir. Zira uluslararası eğitim standartlarının değiştiği ve geliştiği günümüzde ders kitapları yeni yaklaşımlara ihtiyaç duymaktadır (Oktay, Üner ve Şen, 2021).

Öğretmenler, yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin nasıl sağlanabileceğine dair görüşlerini ifade etmişlerdir. Ortaya çıkan bulgularda öğretmenler, okul-veli-öğrenci işbirliği sağlanmalı, ezbere dayalı sistemden uzaklaşılmalı, öğretim programlarının güncelliği sağlanmalı, öğretilen bilgiler günlük yaşamda kullanılabilir, öğretim programlarının denetleyici çalışmalar yapılmalı, öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalı, dersler disiplinlerarası anlayışla işlenmeli ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliği kazandırılmalı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu bulgulara ilişkin olarak literatürde benzer sonuçlara rastlanmaktadır. Koç (2020), yaşam boyu devam eden becerilerin bireylere kazandırılabilmesi için öğretim programlarının revize edilerek güncellenmelerinin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Kocayığıt ve Karademir (2020) ise eğitim ve öğretim faaliyetleri içinde öğrenenlerin daha kalıcı ve etkili öğrenmelerini sağlayarak, onları ezber yapmaktan alıkoyan ve bilgiyi yorumlayarak özümsemelerini sağlayan unsurun öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinin edinimidir şeklinde vurgularken; benzer şekilde Drăghicescu, Cristea, Petrescu, Gorghiu & Gorghiu (2014) yaptıkları çalışmada, öğrenmeyi öğrenmenin en üst düzeye çıkarılabilmesi için öğrencilere, daha aktif olmaları, daha fazla soru sormaları ve aralarında iletişim ve işbirliği yapmaları için daha fazla fırsat verilmesi gerektiği sonuçları elde edilmiştir. Caena (2019)'da öğrenmeyi öğrenme yetkinliği temel ilkeleri arasında, işbirliği halinde çalışmayı öne çıkarmıştır. Çağırğan Gülten (2011), öğrenme-öğretme sürecinde sürekliliğin sağlanması adına öğretmenin rolünün büyük olduğunu ifade ederken, Özdaş (2018) yetkinliklerin öğrencilere kazandırılması için öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenerek daha fazla aktif öğrenme ve etkinlik temelli uygulamaların yapılması gerekliliğini vurgulamıştır. Ortaya çıkan sonuçlar, yetkinliklerin kazanım sürekliliğinin sağlanabilmesi için eğitimin paydaşları arasında işbirliğinin, öğretim programlarının bilgiyi beceriye dönüştürebilecek bir niteliğe kavuşturulmasının, öğrenenlerin bilgiyi günlük yaşamlarında kullanabilecekleri bir şekilde özümsemelerinin ve tüm bunları bir arada tutacak olan öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesinin gerektiğini göstermektedir.

Öğretmenler, yetkinliklerin kazandırılması amacıyla meslektaşlarına önerilerde bulunmuşlardır. Öneriler arasında; işbirliği içinde çalışma, okuldaki çalışmaların günlük yaşamla ilişkilendirilmesi, görsel ve işitsel etkinliklere ağırlık verilmesi, hizmet içi eğitimlere önem verilmesi, etkinlik temelli ders işlenmesi, öğrencinin derste aktif tutulması yer almaktadır. Literatür incelendiğinde benzer araştırma sonuçlarına rastlamak mümkündür. Ekmen ve Bakar (2018) öğretmenlerin derslerinde kullandıkları metot, uygulama ve materyallerin öğretim programları kadar önemli bir yere sahip olduğunu vurgularken, Özdaş (2018) öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınarak yetkinlikler konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Güzel Yüce (2022) ise öğretmenin öğretim programını uygulamadan bağımsız düşünerek daha çok ders kitabı üzerinden süreci yönetmesini, program ile etkileşiminin az veya hiç olmadığının göstergesi olarak ifade etmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin bilişsel süreçlere ilişkin hedeflere ulaşmaları adına aktif katılımlarının sağlanarak, onları yönlendirecek rehberlik çalışmalarının yapılması beklenmektedir (Bozkurt ve Aslanargun, 2015).

Sonuç olarak, ortaokul öğretmenleri öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde birçok farklı çalışma yapmışlardır. Bu çalışmalar öğrencilerin hem bilişsel hem de duyuşsal gelişimlerine katkı sağlayacak türden

etkinlikler oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin, yapılan bu çalışmalarda çeşitli zorluklar ile karşılaştıklarını görülmüştür. Bu zorluklar öğrenci kaynaklı, sistem kaynaklı, aile ve çevre kaynaklı olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin görüşleri değerlendirildiğinde, yetkinliklerin kazandırılması amacıyla ders kitaplarında yer alan etkinliklerin yetersiz ve beceri temelli uygulamalardan uzak teorik bir yapıda oldukları söylenebilir. Bu durumların yanında yetkinliklerin kazandırılma sürekliliğinin sağlanabilmesi için öğretim programlarının bilgiyi beceriye dönüştürebilecek bir niteliğe kavuşturulmalarının gerekli olduğu bulunmuştur.

Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin kazandırılması amacıyla öğretmen görüşlerine ilişkin olarak bu çalışmada ortaya çıkan bulgular bağlamında öneriler geliştirilmiştir.

- Yaşam boyu öğrenme anlayışı ile öğretilenlerin kalıcı olması için hem okul içinde hem okul dışında bilgiyi beceriye dönüştürebilecek etkinliklere ve uygulamalara daha çok yer verilebilir.
- Okulların fiziki ve teknik alt yapıları gözden geçirilerek yetkinliklerin kazandırılmasına olanak sağlayacak ortamlar oluşturulabilir, teknolojik araç-gereç ve eğitsel materyaller konusunda gerekli iyileştirmeler yapılabilir.
- Öğretim programlarında yer alan yetkinliklerin derslerle nasıl ilişkilendirileceğine dair yönergeler oluşturulabilir.
- Öğrencilerin yetkinlikleri ne düzeyde edindiklerini belirleyebilecek ölçme ve değerlendirme faaliyetleri düzenlenerek, ortaya çıkabilecek eksiklikler bağlamında gerekli önlemler alınabilir.
- Ders kitaplarının, günlük yaşam ile ilişkilendirilmesi ve yerellik ilkesine dikkat edilerek gözden geçirilmesi sağlanabilir.
- Yetkinliklerin kazandırılması konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılarak, öğretmenlere ilişkin hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 24.11.2021 tarih ve E-79906804-050.06.04-35883 sayılı etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akkurt, R. (2020). *Günlük yaşam problemleri uygulanarak altıncı sınıf öğrencilerinin matematiksel yetkinliklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi].
- Akyol, Z. (2021). Ortaokul İngilizce öğretim programı ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 28-43. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ejedus/issue/62791/907283>
- Bozkurt, S., & Aslanargun, E. (2015). Okul müdürlerinin öğretim programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 237-251. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mersinefd/issue/17397/181866>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Caena, F. (2019). Developing a European framework for the personal, social & learning to learn key competence (LifEComp). *Literature Review & Analysis of Frameworks*, Punie, Y. (Ed), Publications Office of the European Union: Luxembourg.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Bütün, M., & Demir, S. B. (Ed.). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Çağırğan Gülten, D. (2011). Matematik ve sınıf öğretmenleri ile öğretmen adaylarının matematik öğrenmeyi öğretmeye ilişkin tutumları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 39-55. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iuhayefd/issue/8795/109913>
- Çalışkan Toyoğlu, A. (2016). *Okullarda hayat boyu öğrenme kültürüne ilişkin öğretmenlerin algı ve görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi].
- Diker Coşkun, Y. (2017). *Öğretim programları arka plan raporu*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/346396407_Ogretim_Programlari_Arka_Plan_Raporu
- Doll, R. C. (1986). *Curriculum improvement: decision making and process*. Boston: Allyn and Bacon.
- Dursun, F., Bektaş Bedir, S. ve Önkuzu Gülcü, E. (2017). Lise İngilizce dersi öğretmenlerinin öğretim programına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 216, 135-163. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/39114/462006>
- Drăghicescu, L.M., Cristea, S., Petrescu, A.M., Gorghiu, G., & Gorghiu, L.M. (2015). The learning to learn competence—guarantor of personal development. *Procedia Social Behavioral Sciences*, 191, 2487–2493. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815028311>
- Ekmen, C. & Bakar, E. (2018). İlköğretimde öğretim programları ve ders kitaplarında dijital yetkinliğin yeri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(221), 5-35. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/43527/532696>
- Epçaçan, C. & Erzen, M. (2008). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 182-202.
- Erkek, N. (2022). *Öğretim programlarında yer alan yetkinliklere ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi*. (Yayın No: 733904) [Yüksek lisans tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Erkek, N., Özdaş, F. ve Çakmak, M. (2022). Ortaokul öğretim programı yeterlilikleri yetkinlik alanı öğrenci ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 6(19), 43-70. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asya/issue/69175/1034936>
- EU. (2018). *Key Competences for Lifelong Learning*. Council Recommendation, Brussels. Erişim adresi: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7)

- EU. (2006). *Key Competences for Lifelong Learning*. European Communities, Belgium. Erişim adresi: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>
- Figel, J. (2007). *Key competences for lifelong learning European reference framework*. European Communities, Printed in Belgium.
- Güneş, S. B. (2022). *Öğretim programında yer alan yetkinliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. (Yayın No: 733996) [Yüksek lisans tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Güzel Yüce, S. (2022). Öğretim programına bağlılık ve öğretim programını uyarlama ikilemini aşmak: bir öğretmenin öğretim programını kullanma modeli. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(9) , 1-21. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mkuefder/issue/70958/1037063>
- Kocayığit, A. ve Karademir, Ç. A. (2020). Türkçe dersi öğretim programı “öğrenmeyi öğrenme” yetkinlik alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1225-1236. <https://dergipark.org.tr/en/pub/anemon/article/640835>
- Koç, E. S. (2020). Yaşam becerilerinin hayat bilgisi dersi öğretim programlarında yer alma durumu. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 605-624. <https://dergipark.org.tr/en/pub/baebd/issue/58594/732087>
- Mayer, R. E. (2005). *The cambridge handbook of multimedia learning*. New York, NY: Cambridge University Press.
- MEB. (2014). *Milli Eğitim Kalite Çerçevesi*. Ankara, TÜRKİYE: Strateji Geliştirme Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı. Erişim adresi: https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/17104027_Kalite_cercevesi.pdf
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*, Ankara. Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. New York: Sage Publications.
- MYK. (2015). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*. Erişim adresi: https://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/130116/TYC_tebliğ_2.pdf
- Oktay, Ö., Üner, S. & Şen, A. (2021). Fen bilimleri, fizik, kimya, biyoloji öğretim programları ile ders kitaplarının okul dışı öğrenme yönünden incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 671-710. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/61832/838914>
- Özdaş, F. (2019). Öğretim programlarında yer alan yeterliliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(3), 771-790. <http://cije.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/48894/550262>
- Özpolat, V. (2010). Toplumsal değişme dinamiklerinin eğitim ve öğretmenlik mesleği üzerindeki etkileri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 147-167. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ded/issue/29180/312473>
- Patton, Q. M. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Bütün, M., & Demir, S.B.) Ankara: Pegem Akademi.
- Rüzgar, B. (2005). Bilginin eğitim teknolojilerinden yararlanarak eğitimde paylaşımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3). 114-119. <http://www.tojet.net/articles/v4i3/4316.pdf>
- Soysal, T. & Kurudayıoğlu, M. (2018). Milli eğitim bakanlığı 9. sınıf Türk dili ve edebiyatı ders kitabının 2017 programındaki yeterlilikler ve beceriler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 238-254. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/39596/425496>

- Susar-Kırmızı, F. & Yurdakal, İ. H. (2019). Sınıf öğretmenlerinin 2018 Türkçe dersi öğretim programına ilişkin görüşleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 64-76. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ekud/issue/44939/559433>
- Şahin, M., Akbaşı, S. & Yanpar Yelpen, T. (2010). Key competences for lifelong learning: The case of prospective teachers. *Educational Research and Review*, 5(10), 545-556. https://www.researchgate.net/publication/266445243_Key_competences_for_lifelong_learning_The_case_of_prospective_teachers
- Tezcan, M. (2020). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Yalkın, B. & Işık, A. (2019). Fen bilimleri dersi öğretim programındaki kazanımların yaşam boyu öğrenme yetkinlikleri açısından incelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(2), 167-188. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sead/article/549235>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurtseven, R. & Ergün, M. (2018). Teacher's opinions about development of entrepreneurship skills of primary school students. *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 118-140. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/502495>
- Yüksel, S. & Taneri, A. (2020). Hayat bilgisi ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 185-209. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gebd/issue/56189/702851>
- Zengin, E., Ulaş, A. H. (2020). Sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Education Studies*, 7(1), 27-42. <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkjes/article/581983>

İletişim/Correspondence

Bilim Uzmanı. Seyit Bilal GÜNEŞ
seyitbilal_gunes@hotmail.com

Doç. Dr. Faysal ÖZDAŞ
faysalozdas@artuklu.edu.tr